

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม
“ปลูกสวนป่า ๑ไร่ ได้ ๑ล้าน”

นางฉวีรัตน์ คำกลาง

เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ สาขาการปลูกสวนป่า

ศูนย์การเรียนรู้บ้านไร่บทเพลงแห่งพระจันทร์

บ้านวังตะเคียนทอง ม.๖

ต.วังกะทะ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

แหล่งเรียนรู้ชุมชน ต.วังกะทะ อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

ปลูกสวนป่า ๑ ไร่ ได้ ๑ ล้าน โดยคุณวัลรัตน์ คำกลาง เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพปลูกสวนป่า ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

“แรกๆ ใครก็หาว่าบ้า มีที่ดินดีๆ เอามาปลูกสวนป่า ปลูกไปเมื่อไรจะโต เชื่อสิยังงี้ก็ไปไม่รอด” คำพูดเหล่านี้หญิงแกร่งคนนี้ ไม่เคยลืม แต่ ณ ปัจจุบัน คำพูดสบประมาทเหล่านี้ ได้ถูกพิสูจน์แล้วว่าไม่เป็นความจริง หากคนเรามุ่งมั่น และมีแบบแผน อย่างไรแล้วความสำเร็จก็อยู่ไม่ไกล

คุณวัลรัตน์ คำกลาง เกษตรกรดีเด่น ปี ๒๕๖๑ อยู่บ้านเลขที่ ๙๑/๑ หมู่ที่ ๖ บ้านวังตะเคียนทอง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา หญิงผู้รักต้นไม้ รักป่า ชอบสีเขียวเป็นชีวิตจิตใจ เล่าถึงความ เป็นมาของสวนป่าว่า แรกเริ่มพื้นที่ตรงนี้พ่อกับแม่อพยพมาจากอำเภอสูงเนิน แล้วมาไ้ทำงานเฝ้าสวนที่ตำบลวังกะทะ แต่เวลาผ่านไปเจ้าของที่จะย้ายบ้านไปอยู่ที่อื่นจึงเอ่ยปากขายที่ให้กับพ่อแม่ของตน พ่อกับแม่จึงตกลงซื้อ แต่ตอนนั้นซื้อแบบเงินผ่อน โดยมีพ่อแม่และพี่น้องช่วยกันผ่อน ที่ดินจำนวน ๑๐๐ ไร่ และเมื่อตนมีครอบครัวพ่อแม่ก็แบ่งสันปันส่วนที่ให้กับเราและพี่น้องอีก ๖ คน คุณวัลรัตน์ ได้รับส่วนแบ่งที่ดินมา ๒๔ ไร่ เพื่อนำมาปลูกป่าที่ตนเองรักและสร้างครอบครัวต่อไป

แรกเริ่มปลูกสวนป่า เพราะความชอบไม่ได้คิดอะไร

คุณวัลรัตน์ เป็นคนชอบป่า ชอบสีเขียว ชอบความสงบของป่า อยู่แล้วตั้งแต่แรก ดังนั้น เมื่อมีพื้นที่จึงไม่ลังเลที่จะปลูก ปลูกอะไรก็ได้ที่เป็นสีเขียว ปลูกแบบไม่ได้คิดอะไร ไม่ได้คิดถึงกำไรขาดทุน เริ่มจากการปลูกสวนป่ากับสามี คือ คุณชัชชนรินทร์ อ่อนราษฎร์ ช่วยกันทำสองคน เริ่มจากเงินทุนน้อย อะไรที่ได้มาพริกก็นำมาปลูกก่อนเลย ไปขอจากกรมป่าไม้บ้าง หรือหาซื้อไม้หอมราคาถูกมาปลูก เริ่มปลูกสะสมมาเรื่อยๆ เมื่อทำงานลงตัว ตนทั้งคู่จึงค่อยเริ่มแบ่งงานกันชัดเจนขึ้น คือเรามีลูกสองคน เราเป็นแม่บ้านเลี้ยงลูก ชายของ สามีทำสวน ถ้าว่างเราก็ไปช่วยสามีทำ

ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ทำน้อย แต่ได้มาก

ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง พุดง่ายๆ คือ

ประโยชน์ที่ ๑ คือ สามารถกินได้

ประโยชน์ที่ ๒ นำมาใช้งาน ตัดเป็นฟืน หรือใช้สร้างบ้านเรือน

ประโยชน์ที่ ๓ ขายสร้างรายได้

ประโยชน์ที่ ๔ คือ การช่วยฟื้นฟูประบบนิเวศ สังเกตได้ง่ายๆ จากตอนเริ่มมาอยู่ใหม่ตรงนี้ยังไม่มีลำธาร ไม่มีน้ำ แต่พอป่าอุดมสมบูรณ์ลำธารก็เกิดขึ้นมาเอง

“คำว่า ‘สวนป่า’ คือเน้นความหลากหลายเพื่อฟื้นฟูประบบดิน ตอนที่เริ่มมาอยู่ใหม่ๆ คือดินไม่มีคุณภาพ เป็นดินที่เสีย มีแต่หิน เราต้องปลูกป่า ปลูกต้นไม้ยืนต้น หยุตการใด ต้องเริ่มปลูกป่าเน้นระบบนิเวศมากที่สุด คือ

๑. ปลูกแบบไม่เป็นแถวเป็นแนวเพื่อป้องกันดินชะล้าง

๒. ต้นไม้แต่ละชนิดจะไม่ซ้ำประเภทกัน ปลูกสลับกันไป ต้องมีไม้โตเร็ว โตช้า ทรงพุ่ม สลับกันไป และต้องมีไม้ รุ่นที่สองคือไม้เรียกดิน”

เจ้าของบอกและเล่าต่ออีกว่า

“โดยที่สวนป่าของเราปลูกไม้มากกว่า ๒๐๐ ชนิด แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ไม้โตเร็ว

๒. ไม้โตปานกลาง

๓. ไม้โตช้า ย่อยออกมาเป็นไม้กินได้ ไม้ใช้งาน และไม้เศรษฐกิจ แยกออกมาเป็น ๒ ชนิด คือ

- ชนิดที่ ๑ ไม้ต้นทุน คือไม้ที่ลงแรงปลูกหรือไม้ที่ต้องใช้งบประมาณ

- ชนิดที่ ๒ ไม้กำไร คือไม้ที่โตขึ้นมาเองจากการทิ้งเมล็ดจากไม้อื่นๆ ถือเป็นไม้พลังงาน ทำถ่าน ทำฟืน สร้างบ้าน ซึ่งจะใช้ประโยชน์ได้ต่างกัน เริ่มต้นที่

- ไม้โตช้า ตะเคียนทอง มะค่าโมง ลำดวน พะยูง ชิงชัน

- ไม้โตปานกลาง สัก ประดู่ ยางนา คือไม้ที่มีอายุ ๑๐ ปีขึ้นไป

- ไม้โตเร็ว ชี้เหล็ก สะเดา ตะกู กระจดินเทพา กระจดินณรงค์

- ไม้กินผล ขนุน มะม่วง ลำไย สะตอ ชมพู่ ละมุด เหลียง มะนาว มะกรูด มะพร้าว กล้วย มะละกอ ลูกเนียง ส้มโอ มะเฟือง ขนุน น้อยหน่า

- ไม้พลังงาน ไม้หวาน ไม้บง ไม้กิมซุง ไม้เลียง กระจดิน ตัดไปทำฟืน หรือสร้างบ้าน”

การนำไม้ที่ปลูกมาใช้ประโยชน์และสร้างรายได้

ต้องบอกก่อนเลยว่า ไม้ที่สวนป่าของคุณสวัสดิ์รัตน์ ไม่มีการใช้สารเคมีใดๆ ทั้งสิ้น เน้นธรรมชาติ และทำปุ๋ยหมักไว้ใช้เอง โดยการเก็บเศษใบไม้ที่ร่วงมารวมกัน แล้วหมักมาใช้ประโยชน์ใส่ในแปลงผักบ้าง โคนต้นไม้บ้าง ซึ่งก็ถือว่าได้ผลดีพอสมควร ดังนั้น ที่สวนจึงมีต้นทุนต่ำ สร้างรายได้พอเลี้ยงครอบครัวได้ไม่ขัดสน

ประโยชน์ที่ได้คือ

๑. การใช้ประโยชน์จากไม้ที่ปลูกระยะแรก จะใช้ประโยชน์จากไม้กำไรที่ขึ้นมาเอง อย่าง กระถิน ถ้าต้องการใช้งานเราก็ตัดไปเผาถ่าน สร้างรายได้ กระสอบละ ๓๐๐ บาท หากแบ่งขายเป็นถุงเล็ก ถุงละ ๓๐ บาท คือที่นี่จะมีรายได้จากการขายถ่านทุกวัน และนอกเหนือจากการขายถ่าน เรายังสามารถมีรายได้จากการขายน้ำส้มควันไม้จากถ่าน ถ่านผลไม้ และทำเป็นผงถ่านมาทำปุ๋ยก็ได้

๒. สร้างรายได้จากการเก็บไม้ผล ไม้โตเร็ว มาขาย อย่างเช่น ขายหน่อไม้สด หรือหน่อไม้ดอง มีรายได้จากการขายสะอาด ขายมะนาว หรือผลไม้แช่อิ่มที่ทางสวนนำมาแปรรูปสร้างมูลค่าเพิ่ม เนื่องจากผลผลิตที่มีน้อย อย่างเช่น หน่อไม้มีแค่ วันละ ๔๐-๕๐ กิโลกรัม แทนที่เราจะขายได้เงินกิโลกรัมละ ๘ บาท เรายังเอามาแปรรูปทำเป็นหน่อไม้ดอง หน่อไม้เน็ง เพิ่มมูลค่า หรือถ้าตัดไม้ทันทีปล่อยให้ขึ้นลำ เรายังใช้ประโยชน์จากลำได้ ถือเป็น การแก้ปัญหาผลผลิตล้นตลาดด้วย

๓. ใช้ประโยชน์จากไม้โตช้า คือ ไม้พะยุง ไม้มะค่า ไม้ชนิดนี้เราจะนำมาใช้ตอนที่ลูกโต ขายเป็นทุนการศึกษา เพราะเป็นไม้ที่มีราคาสูง

เป็นเกษตรกรก็สามารถมีเงินส่งลูกเรียนจบปริญญาได้

หากมีการวางแผนที่ดี

อย่างที่เกริ่นไว้ว่า เป็นเกษตรกรก็สามารถหารายได้ส่งลูกเรียนจบสูงๆ ได้อย่างสบาย หากมีการวางแผนที่ดี ยกตัวอย่างพี่สวัสดิ์รัตน์ และพี่ชัชชนรินทร์ ได้บอกเล่าถึงแผนจัดการเรื่องการศึกษาของลูก ทั้ง ๒ คน ให้ผู้เขียนฟังก็ต้องอึ้งความคิดของพี่ทั้งสอง พี่ทั้งสองบอกว่า ก่อนจะทำอะไร ทุกอย่างต้องมีการวางแผน ไม่ใช่แค่เรื่องการทำเกษตร เรื่องครอบครัวก็เช่นกัน หลายคนมองว่าอาชีพเกษตรกรได้เงินน้อย แต่เหนื่อย ซึ่งก็จริงแต่ไม่ทั้งหมด เราต้องคิดแล้วว่าหากอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่เรารัก เราจะทำอย่างไรให้อาชีพที่เรารักสามารถเลี้ยง ครอบครัวเราได้ อย่างแรกคือ

๑. ทั้งสองคนเริ่มจากการศึกษา การศึกษาที่ดีที่สุดคือ โรงเรียนที่ใกล้บ้านที่สุด เพราะสามารถใกล้ชิด หรือคุยกับคุณครูของลูกได้ แต่ถ้าเราเห่อตามกระแส คิดว่าลูกต้องเรียนโรงเรียนที่ดีที่สุด โรงเรียนประจำอำเภอ ซึ่งอยู่ไกลจากบ้าน ๕๐-๖๐ กิโลเมตร เด็กจะเหนื่อย และถือเป็นการลงทุนที่ไม่เห็นผล

๒. วางแผนปลูกป่าเพื่ออนาคตลูก ที่มีพื้นที่ปลูกป่าทั้งหมด ๒๔ ไร่ แบ่งเป็น ๖ แปลง แปลงละ ๔ ไร่

-แปลงที่ ๑ พื้นที่บนสุดเป็นพื้นที่ลาดชัน คือ เป็นป่าปล่อย เอาไว้เก็บกำไกรกิน คือได้ไม้ที่ไม่ต้องปลูก ใช้หลักการของศาสตร์พระราชฯ ปลูกในที่บนที่สุดก่อน เสร็จแล้วให้ลูกไม้หล่นมาขึ้นใหม่ ไว้เก็บกิน รายวัน หรือตัดมาเผาถ่านทำฟืน

-แปลงที่ ๒ ถัดลงมาเมื่อลูกเกิดเราจะปลูกแปลงนี้ก่อน ๔ ไร่ ปลูกไม้โตช้า ไร่ละ ๒๐๐ ต้น ๔ ไร่ เท่ากับ ๘๐๐ ต้น ถ้าลูกโตมา จบ ม.๖ อายุ ๑๘ ปี เท่ากับต้นไม้มีอายุ ๑๘ ปี ต้นนี้จะตีราคา สักต้นละ ๕,๐๐๐ บาท ๘๐๐ ต้น เขาก็จะมีเงิน ๔ ล้านบาท เงิน ๔ ล้านบาทนี้ ก็เก็บไว้ให้เขาเป็นทุนการศึกษาสำหรับลูก คนที่ ๑

-แปลงที่ ๓ ปลูกไม้โตช้าไว้อีก ๔ ไร่ ให้ลูกสาวคนที่ ๒ จัดสันปันส่วนให้เท่ากับลูกคนที่ ๑ ทุกอย่าง

-แปลงที่ ๔ และแปลงที่ ๕ เป็นแปลงด้านล่าง แบ่งไว้ให้อีกคนละ ๔ ไร่ คนละ ๘๐๐ ต้น ส่วนนี้เก็บไว้ให้สำหรับการแยกเรือน หรือใครอยากจะขายและนำเงินไปเรียนต่อก็ได้ หรือเก็บไว้สร้างเรือน ก็แล้วแต่ลูกทั้งสอง

-แปลงที่ ๖ แปลงสุดท้าย คือส่วนของสามีและภรรยา แบ่งไว้ปลูกผักสวนครัว ทำนา ป่าปล่อย เก็บกินรายวันไป “แค่ ๔ ไร่ ก็เหนื่อยแล้วสำหรับคนแก่ ๒ คน” นับว่าเป็นการวางแผนครอบครัว และตัวอย่างเกษตรกรดีเด่นมากๆ

สำหรับท่านที่สนใจการปลูกสวนป่า หรืออยากได้แง่คิดการใช้ชีวิตที่ดี สามารถโทร.ปรึกษาหรือเข้าไป เยี่ยมชมที่สวนคุณธวัชรัตน์ คำกลาง และ คุณชัชชนรินทร์ อ่อนราษฎร์ โทร. (๐๘๒) ๑๔๑-๕๔๗๔

